

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Представлено основні сучасні підходи до проектування міських просторів. Наведено сучасні тенденції. Вітчизняний та світовий досвід та нові течії у проектуванні просторів.

Ключові слова: Сучасні підходи, проектування міських просторів, громадська участь, зелена архітектура.

Abstract

The main modern approaches to the design of urban spaces are presented. Modern tendencies are given. Domestic and world experience and new trends in space design.

Keywords: Modern approaches, design of urban spaces, public participation, green architecture.

Вступ

Будь-яке місто складається із районів, забудованих житлових кварталів та вільних просторів, які за функціональністю поділяються на вулиці і власне дороги, площі, зони з зеленими насадженнями, двори, набережні та прибережні території, та прибудинкові території. Планування міських просторів відіграє ключову роль у забудові і повинно бути одним з найважливіших напрямків планування міста в цілому [1, 2].

Говорячи про вулиці та інші громадські простори міста, ми насправді говоримо про ідентичність міста. «Саме в цих проявах виявляються зв'язки між людьми та стосунки, призначення кожного місця і його різноманітність, а також конфлікти та протиріччя суспільства» – пояснює Лара Качія, спеціаліст з міського розвитку в WRI Brasil Cidades Sustentáveis, в своїй дисертації “Urban mobility”.

Хороший громадський простір – той, який відображає різноманітність та спонукає людей до спільного життя, створюючи необхідні умови для сталості, що заохочує людей бути на вулиці. Ця живучість просторів, приваблює людей. Те, що гарантує цю живучість – це можливість користуватися міськими просторами різними способами.

Сучасні підходи

Провідним та першим принципом гарного громадського простору слугує причетність містян до процесу творення громадського простору, адже ніхто краще за міських жителів не вигадає, як простір може найкраще слугувати людям, як його перетворити у обожнюване громадою місце. Звідси витікає перша та головна сучасна тенденція до проектування громадських просторів [2].

Долучення людей

Підхід, який націлений на те, аби люди приймали безпосередню участь у творенні простору, адже саме вони будуть його використовувати, він повинен бути запроектований з урахуванням їх побажань та їхнього бачення. Цей метод відображає цілісний підхід до проектування, адже гарний громадський простір неможливий тих, хто проектує та тих для кого проектують.

Концепція зеленої архітектури

Відображення умов сталого розвитку з поєднанням провідних технологій та екологічних тенденцій сьогодення. Зелена архітектура – архітектура, що залежить від природних матеріалів у будівництві та обробці, поєднаному із навколишнім середовищем, тому вона не має елементів, що можуть негативно

впливати на здоров'я містян та користувачів простору. Одною з найважливіших умов концепцій «зеленої» архітектури є врахування особливостей клімату регіону.

Прикладом використання принципів зеленої архітектури можуть бути програмні містобудівні впровадження з забудови і експлуатації міста Масдар в Об'єднаних Арабських Еміратах, де була реалізована наскрізна система сучасних заходів із забезпечення сталого розвитку міста, його житлових і громадських просторів. Масдар Сіті – перший в світі проект зеленого міста з нульовим викидом вуглецю, який розробляється в Абу-Дабі, ОАЕ. Місто, яке буде працювати виключно на сонячній енергії і інших поновлюваних джерелах енергії, стане найпершим прикладом еко міста в цілому світі, і прикладом реалізації сотень запроєктованих раніше ідей (рис. 1).

Рис. 1. Вигляд Масдар Сіті

Різноманітність використання

Сполученість житлових, офісних та комерційних просторів, таких як бари, ресторани, кав'ярні та місцева торгівля, приваблює людей та робить простір середовища безпечнішим та дружнішим. Різноманітність використання генерує зовнішні дії, які сприяють безпеці просторів: більше людей на вулиці буде допомагати запобігати злочинам. Однак це різноманіття повинно охоплювати увесь час дня. Простори залишатимуться небезпечними, якщо вони не будуть охоплювати діяльністю у них протягом усієї доби. Даний підхід посприяв зменшенню кількості злочинів у громадських просторах.

Прикладом такого простору може служити Хафенпарк, Франкфурт, Німеччина. Автор проекту: Sinai (рис. 2).

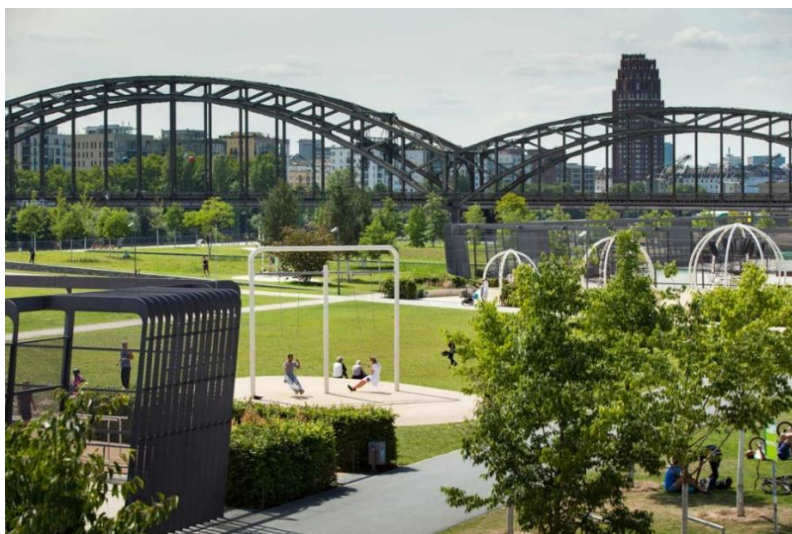

Рис. 2. Загальний вигляд простору Хафенпарк, Франкфурт, Німеччина

Даний простір поєднує у собі місця інтересу, які можуть бути цікавими для різних людей у різну пору доби, що робить його людним цілодобово, тим самим підвищуючи безпечність простору. Приклад реконструкції раніше агресивної індустріальної зони у багатофункціональний парк де можна займатись як і активними видами спорту – скейтбордингом, тенісом, іншими видами вуличних культур, так і просто вийти на прогулянку із домашнім улюбленцем, або ж друзями.

Активні фасади

Пропорційний зв'язок між рівнем землі будівель, тротуарів і вулиць сприяє безпеці і привабливості міського дизайну. Більш візуально цікаві вулиці частіше використовуються людьми. Крім того, це впливає на сприйняття людьми міста і те, як такі місця повинні використовуватися: Джейн Джейкобс зазначає, що в основному вулиці та тротуари вказують на те, як сприймається і використовується громадський простір [3].

Соціальний вимір та міська життєздатність

Як людський агрегатор, громадський простір впливає на соціальний вимір. Доступні вулиці, площі, парки, тротуари, велосипедні доріжки та інші елементи благоустрою стимулюють людей до взаємодії із навколишнім середовищем, продукують позитивне використання створеного простору та збільшують життєвий зміст міста. Окрім зосередження уваги на компактних, міських районах, надзвичайно важливо враховувати периферію, гарантуючи доступ до громадських просторів населення, яке не проживає у центрі міста.

Людський масштаб

Багатоповерхове, будівництво може негативно вплинути на здоров'я людей. У своїх дослідженнях, Ян Гейл зазначив, що люди, як правило, йдуть швидше, коли пропускають порожні або неактивні райони, на відміну від більш повільних, спокійних темпів прогулянки в більш активних середовищах. Людський масштаб конструкцій позитивно впливає на сприйняття людьми громадських просторів: люди вважають, що вони були враховані в процесі планування цього простору [3].

Гарним прикладом такого підходу слугує Квартал Етьєн-е-Фон Барак у Ландау, Німеччина. Автор проекту: A24 Landschaft GmbH. Простір створює відчуття збалансованості навколишньої забудови що несе заспокійливий ефект для громадян та гармонійно поєднує масштаб будівель із масштабом простору (рис. 3).

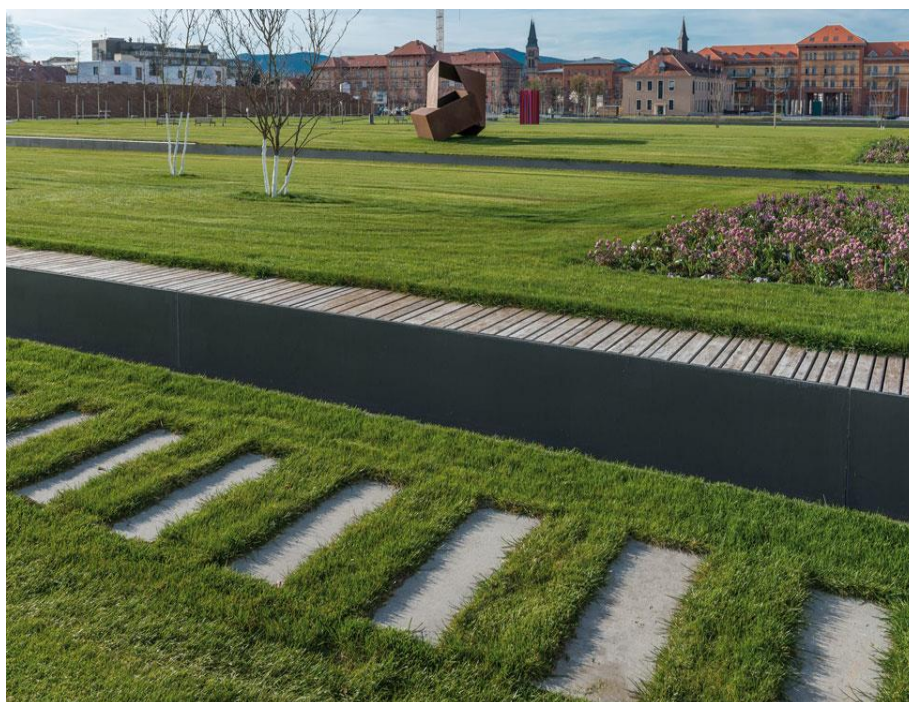

Рис. 3. Збалансованість висотності забудови та вільного від них простору у Ландау, Німеччина

Освітлення

Орієнтоване на людей освітлення полегшує перебування в громадських місцях вночі, підвищуючи безпеку. Громадське освітлення створює необхідні умови для безпечного руху, коли немає природного світла [4]. Іноваційні підходи полягають у встановленні розумних світлодіодних систем освітлення вулиць, скверів та інших частин міст і просторів, з противандальним покриттям, адже наразі питання вандалізму у наших реаліях стоїть досить гостро. Використання таких систем дає змогу не тільки заощаджувати а й має позитивний вплив на екологічність та надійність системи що в цілому підвищує комфортність, надійність, доступність та загальний вигляд простору. Прикладом вдалого освітлення можна назвати Центральну площу в Еммен, Нідерланди, зображення якої буде приведено далі.

Стимулювання міської економіки

Якісні громадські простори не тільки приносять користь людям, пропонуючи дозвілля і місце інтересу, але вони також дають потенціал до підвищення місцевої економіки. Безпечні та привабливі умови сприяють для прогулянки чи їзди на велосипеді, що забезпечує легкий доступ місцевих торговельних точок. Вдалим прикладом може слугувати торгова лінія і набережна у Сідней у районі Ультимо. Автор проекту: Aspect Studio.

Рис. 4. Набережна у м. Сідней

Місцева ідентичність

Громадські простори повинні плануватись для малих підприємств, які характеризують район місцевість. Великі підприємства типу супермаркетів, можуть сприяти економіці в цілому, але вони мають невелику участь у масштабах району. Малі підприємства мають значніші, довгострокові наслідки, а також покращують «особистість» та ідентичність цілого конкретно взятого місця. При плануванні громадського простору необхідно враховувати динаміку та культурні особливості району, задля створення надійних відносин між людьми та місцем. Саме місцева ідентичність наразі є пріоритетною у проектуванні громадських просторів, досягається шляхом спостереження та вивчення місцевих культурних особливостей [5].

Повні вулиці

Скрізь, де можливо, громадським просторам слід дотримуватись принципу «повних вулиць» та «просторів спільного використання». Концепція повних вулиць визначає вулиці, призначені для забезпечення безпечного руху всіх користувачів – пішоходів, велосипедистів, водіїв та пасажирів громадського транспорту. Серед елементів, які можуть скласти повну вулицю, – тротуари в хорошому стані, інфраструктура для велосипедів інші елементи які підвищують благоустрій, банери, вивіски, тощо [5]. Прикладом такої синергії усіх компонентів простору може слугувати Центральна площа в Еммен, Нідерланди. Автор проекту: LandschaftsArchitekten Stadtplaner (рис. 5).

Рис. 5. Загальний вигляд Центральної площі в Еммен, Нідерланди

Висновки

Сучасні тенденції у проектуванні міських просторів дотримуються цілей сталого розвитку міст та в цілому направлені на підвищення рівня комфорту, функціональності та доступності просторів.

Проблема просторово-функціонального оновлення громадських просторів міст України пов'язана із:

- неузгодженістю та швидкозмінністю громадських просторів в архітектурно-містобудівному плануванні населених пунктів;
- відсутністю оцінки відповідності громадського простору до потреб споживача на етапі формування стратегії розвитку міста;
- обмеження містян, основних і активних користувачів міських просторів, у впливі на процес створення чи реконструкції громадських просторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Проектування міських територій : підручник : у 2 ч. Ч.1 / за ред. В. Т. Семенова, І. Е. Линник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 449 с.
2. Соснова Н. С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України : автореф. дис. ... доктора архітектури : 18.00.01. Львів, 2021. 43 с.
3. Ян Гейл. Міста для людей. Київ : Основи, 2018. 304 с.
4. Кононенко Г. Роль світлоурбаністичного проектування в коригуванні масштабу міських просторів. Науково-виробничий журнал «Метрологія та прилади». 2018. №5 (73). С. 56-60.
5. Колин Эдвард. Среда обитания. Как архитектура влияет на ваше поведение и самочувствие. Москва : «Альпина Паблишер», 2018. 288 с.

Жадан Олександр Леонідович – студент групи БМ-206, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alekszan@gmail.com

Бондар Альона Василівна – канд. техн. наук, старший викладач кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: alichka.vin@i.ua

Часовник Юрій Володимирович – студент групи БМ-196, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: chasovnikk@gmail.com

Науковий керівник: **Бондар Альона Василівна** – канд. техн. наук, старший викладач кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: alichka.vin@i.ua

Zhadan Alexander L. – student of group BM-20b, faculty of construction of heat power and gas supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: alekszadan@gmail.com

Bondar Alena V. – Ph.D. (Candidate of Technical Sciences), senior lecturer at the Department of Construction, Urban and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: alichka.vin@i.ua

Chasovnyk Yurii V. – student of group BM-20b, faculty of construction of heat power and gas supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: chasovnikk@gmail.com

Supervisor: **Bondar Alena V.** – Ph.D. (Candidate of Technical Sciences), senior lecturer at the Department of Construction, Urban and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: alichka.vin@i.ua